

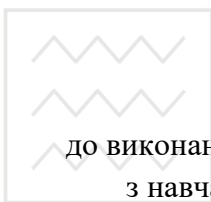

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та
менеджменту
Кафедра українознавства

06-10-41М

Національний університет
водного господарства
та природокористування

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «**Редагування в ЗМІ**»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалавського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика»
денної та заочної форми навчання

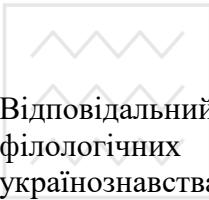
Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості
ННІ економіки та менеджменту
протокол № 12 від 20.11.2020 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Редагування в ЗМІ» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Галич В. М. – Рівне : НУВГП, 2021. – 45 с.

Укладач: Галич В. М., доктор філологічних наук, професор кафедри українознавства.

Відповідальний за випуск: Малевич Л. Д., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри українознавства.

Керівник групи
забезпечення

професор Галич В. М.

© Галич В. М., 2021
© НУВГП, 2021

Передмова

Інтенсивний розвиток сучасного інформаційного простору України зумовлює потребу в знаннях методики аналізу й удосконалення текстових матеріалів у зв'язку з підготовкою їх до друку та оприлюднення в електронних ЗМІ. Фахова підготовка з курсу «Редагування в ЗМІ» та відповідна професійна діяльність базуються на науці про редагування. Редакторська професія передбачає набуття її представником умінь і навичок кваліфіковано працювати з текстами, які мають різне цільове призначення, належать до різних тематичних розділів і жанрів та мають різну знакову природу. Іншими словами, ідеться про редагування багатьох видів текстів, кожний з яких має свою специфіку щодо структурної і змістової побудови, а отже, відповідного використання мовностилістичних засобів.

Актуальність курсу «Редагування в ЗМІ» мотивується суспільною потребою підготовки якісної інформації для масової аудиторії. Перший аспект його актуальності пояснюється зростаючою роллю та розширенням функцій інформації в українському суспільстві трансформаційного періоду, до підготовки та трансляції якої прямо залучені журналісти. Саме журналісти нині формують «обличчя» культури суспільства, виявляють його інтелектуальну спроможність, означають вектори прогресивного розвитку.

Другий аспект актуальності проблем редагування пов'язаний з тим, що фінансування редакцій видавництв та радіо і телебачення у часи економічної кризи зазнало занепаду. Ринкова стихія, що раптово «накрила» всю ще не сповна структуровану й сформовану українську редакційно-видавничу систему, негативно вплинула на відпрацьований десятиліттями в класичних видавництвах алгоритм редакторської підготовки конкретного видання до друку. У зв'язку із цим в Україні спростився інститут

редакторства й відбулося своєрідне самоусунення досвідчених редакторів від активної праці, що поклало на авторів редакторські обов'язки. Відхід від активної праці професійних і майстерних редакторів – цього неповторного золотого фонду інституту радянського редакторства, – різкий наплив у редакційну сферу непідготовлених або нашвидкуруч підготовлених редакторів нової генерації, укорінення практики ліквідації хрестоматійних коректурних процесів зчитування і вичитування актуалізували проблему пошуку якісного авторського оригіналу або автора, який здатний за допомогою редактора створити неповторний оригінал.

Третій аспект актуальності курсу ми можемо пояснити його великим практичним значенням. Оволодіння студентами засадами літературного редагування, усвідомлення ними особливостей редагування різножанрових журналістських текстів допоможе їм успішно проходити практику, підготувати й захистити творчу кваліфікаційну роботу, а ще – проникнути в серцевину творчої лабораторії журналіста, оволодіти кращим досвідом відомих авторів у медіасфері, відчутти «смак» своєї професії, зрозуміти чинники успіху.

Об'єкт курсу: редакційний процес спрямований на якісну підготовку інформації для масової аудиторії.

Предмет курсу: теоретико-методологічні й практичні аспекти організації редакторської діяльності ЗМК: засади приведення об'єкта редагування у відповідність із чинними нормами – літературними, текстовими, стереотипами мовної і мислительної діяльності; дії спрямовані на реалізацію задуму в композиційній правці, корекції концептуальних образів, гармонізації теми і жанру, урахування читачької прагматики.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальний курс «Редагування в ЗМІ» є складовою частиною циклу

дисциплін загальної (фундаментальної) та професійної (фахової) підготовки студентів за спеціальністю 061 «Журналістика». Його вивчення передбачає наявність системних та ґрунтовних знань з курсів – «Інформаційна журналістика», «Аналітична журналістика», «Українська мова в засобах масової комунікації», «Історія української журналістики». Принципом наступності в навчанні мотивовані зв'язки з дисциплінами «Художньо-публіцистичні жанри», «Теорія і методика журналістської діяльності», «Теле-, радіожурналістика».

Курс «Редагування в ЗМІ» спрямований на засвоєння спеціальної літератури, активну роботу студентів на лекціях і практичних заняттях, виконання ними науково-дослідницьких та творчих завдань самостійної роботи.

Вимоги до знань та умінь студентів визначаються «Стандартом вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 061 «Журналістика» (Київ, 2019).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Редагування в ЗМІ» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Журналістика» підготовки бакалавра спеціальності «Журналістика».

Мета викладання – розкрити теоретико-методологічні засади редагування текстів ЗМІ, зокрема дати поняття про редакційний процес в органах ЗМІ та з'ясувати його функції.

Завдання дисципліни:

а) познайомити студентів з особливостями редакторського аналізу тексту як методу його об'єктивної характеристики й оцінки, а також визначити шляхи удосконалення рукопису в процесі його підготовки до друку;

б) сформулювати уявлення про природу, причини і типи помилок у мовленнєвій діяльності журналіста, прийоми розпізнати їх та методи усунення;

в) забезпечити оволодіння студентами методикою редагування: технологією підготовки редакторського висновку, різними видами правки (вичитування, доопрацювання, переробки, скорочення), прийомами аналізу тематичної, композиційної і логічної організації тексту, роботою з фактичним матеріалом;

г) розкрити особливості редагування текстів ЗМІ різних видів (друкованих та електронних) і жанрів.

З огляду на компетентності та програмні результати навчання студент повинен:

Знати: 1) визначення понять «літературне редагування», «галузеве редагування», «загальне редагування», «технічне редагування», «художнє редагування», їх відмінності; 2) основні норми і методи редагування; 3) сутність логічного аналізу тексту, способи виявлення і перевірки логічних зв'язків у ньому; 4) особливості різних видів композиційної структури і композиційних шаблонів; 5) специфіку елементарних стилів мовлення і видів тексту, їх зв'язок із жанрами журналістських творів; 6) основні методичні вимоги до редакторського аналізу мови і стилю твору; 7) загальну класифікацію помилок; 8) особливості різних видів правки і коректури тексту.

Уміти: 1) застосовувати на практиці набуті теоретичні знання; 2) здійснювати тематичний аналіз тексту; 3) перевіряти логічну будову тексту; 4) перевіряти точність і

достовірність фактологічного матеріалу; 5) аналізувати композиційну структуру тексту; 6) здійснювати правку тексту; 7) користуватися прийомами вилучення типових нормативно-стилістичних помилок; 8) здійснювати цілісний редакторський аналіз тексту та писати редакторський висновок.

Тема 1: Вступ до курсу «Редагування в ЗМІ»

План

1. Актуальність курсу.
2. Об'єкт, предмет, мета, завдання та зміст навчальної дисципліни.
3. Професія редактора: функціональні обов'язки, найпоширеніші видавничі посади.
4. Редагування в ЗМІ у системі едитології.
5. Редагування в ЗМІ як наукова й навчальна дисципліна.

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти опорний конспект лекції, відповідаючи на завдання для самостійної роботи.
2. У чому полягає актуальність курсу «Редагування в ЗМІ»? Прокоментуйте всі її аспекти.
3. Розкрийте зміст курсу та його зв'язки з іншими курсами.
4. З'ясуйте мету і завдання курсу.
5. У чому ви вбачаєте особливість об'єкта і предмета наукової та навчальної дисципліни «Редагування в ЗМІ» (у порівнянні з об'єктом і предметом редагування як творчого процесу)?

6. Прокоментуйте значення терміна «редактор». Укажіть на різновиди редакторської професії.
7. Окресліть функціональні обов'язки літературного редактора.
8. Укажіть на функціональні обов'язки головного, художнього і технічного редактора.
9. Означте сферу застосування редакторських професій.
10. Едитологія: структура змісту наукової дисципліни, її об'єкт і предмет, місце теорії редагування в едитології. Едитологія та едиторика.
11. Чому в радянські часи абсолютизовували термін «літературне редагування»? Наведіть щодо цього думки В. Різуна.
12. Які є аспекти редагування, розкрийте їхній зміст.
13. Доведіть, що редагування в ЗМІ є суспільно-політичною діяльністю.
14. Подайте у формі таблиці погляди (цитування визначень) різних учених (Н. Зелінської, М. Сенкевича та М. Феллера, А. Капелюшного та В. Різуна, М. Тимошика, А. Мільчина, Е. Огара, Н. Зелінської, В. Терехової, М. Сікорського, З. Партика) на зміст терміна «літературне редагування» та предмет редагування.
15. Яке визначення, на ваш погляд, є найбільш оптимальним і чому?
16. Подайте комплексне визначення поняттю «редагування в ЗМІ».
17. У чому полягає ефективність/соціальна ефективність редагування?
18. Із списку рекомендованої літератури до курсу оберіть по 10, на ваш погляд, найбільш значущих праць: а) теоретичних, б) навчально-методичних та в) статей, опублікованих у журналах. Зробіть висновок про рівень дослідженості проблем редагування та які питання найбільше цікавлять учених.

*Література: I. – 4, 6, 10, 14; II. – 9, 11, 13, 14, 15, 17, 22, 26, 30, 34, 35, 37, 40; III. – 1. (*Тут і далі вказуються номери наукових джерел у списку рекомендованої літератури).*

Тема 2: Редагування як суспільно-культурна професійна діяльність

План

1. Природа літературного редагування.
2. Акцептор дії як прояв комунікативної мети.
3. Завдання й особливості редагування в різних засобах масової інформації.
4. Мовець як автор. Відчуження твору від автора.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте предмет літературного редагування та редагування в ЗМІ.
2. Як ви розумієте специфіку роботи з текстом автора та редактора.
3. Наведіть визначення редагування як виду суспільно-культурної діяльності.
4. Поясніть зміст терміна «акцептор дії». Хто його автор? Чи є потреба введення його до едитології?
5. У вигляді таблиці розкрийте погляди різних учених на особливості редагування у ЗМІ.
6. З'ясуйте рівень мікроструктури і макроструктури редагування.
7. Що таке «саморедагування» (авторське редагування)? Чи потрібне воно журналісту?

8. Укажіть на особливість редагування в різних типах ЗМІ, друкованих та електронних.
9. З'ясуйте зміст понять «мовець як автор» та «відчуження твору від автора».

Література: II – 6, 9, 11, 13, 14, 17, 19, 21, 22, 26, 30, 33, 35, 37, 40, 42; III – 1, 16.

Тема 3: Редагування в ЗМІ в контексті історії видавничої справи

План

1. Періодизація та етапи розвитку редагування
 - 1.1. Періодизація
 - 1.2. Виникнення редагування
 - 1.3. Стагнація в редагуванні
 - 1.4. Відродження редагування
 - 1.5. Період нагромадження фактів
 - 1.6. Заснування теорії редагування
 - 1.7. Класичне редагування
 - 1.8. Комп'ютерне редагування
2. Становлення редагування в Україні.
3. Унесок уродженців Сумщини в розвиток і становлення редагування.

Завдання для самостійної роботи

1. Укласти табличний конспект, відповідаючи на п.1 плану, означивши **періоди та етапи** в розвитку редагування від його зародження до комп'ютерного редагування, указавши на час існування періоду/етапу, його особливість, імена вчених.

2. Розкрийте специфіку становлення редагування на теренах України.

3. Дайте відповіді на запитання тестових завдань МКР:

1. Як пояснюється в періодизації розвитку редагування етап: III ст. до н. е. – початок н. е.?
2. Як пояснюється в періодизації розвитку редагування етап: початок н. е. – середина XV ст.?
3. Як пояснюється в періодизації розвитку редагування етап: кінець XV ст. – середина XIX ст.?
4. Як пояснюється в періодизації розвитку редагування етап: 30-ті – 60-ті роки XX ст.?
5. Як пояснюється в періодизації розвитку редагування етап: 60-ті – 90-ті роки XX ст.?
6. Як пояснюється в періодизації розвитку редагування етап: 90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.?
7. Назвіть періоди, які виділяються в історії розвитку редагування
8. Коли виник термін «редагування»?
9. Як називалися перші у світі редактори?
10. Як називалося в стародавній Індії спеціальне вчення, яке регламентувало художні властивості повідомлень?
11. Що було новим в опрацюванні повідомлень у епоху Середньовіччя?
12. Яка література найчастіше підлягала переписуванню/редагуванню й тиражуванню в епоху Середньовіччя?
13. Хто в епоху Відродження відродив забуте із часів античності ремесло коректора?
14. Як називали в добу Відродження в університетах Франції спеціальних видавничих працівників,

котрих призначали для нагляду за підготовкою видань ?

15. На які дві групи можна розділити редакційні факти, що нагромадилися з другої половини XIX ст. до 30-х років XX ст.?
16. Відкриття яких наук найсуттєвіше вплинули на теорію редагування?
17. Назвіть відкриття у мовознавстві, які стимулювали розвиток теорії редагування
18. Назвіть ім'я іноземного мовознавця, що вивчав узуальне та okazіональне значення слова
19. Назвіть учених, які писали про відмінність механізмів породження мови від механізмів її сприйняття.
20. Хто з іноземних мовознавців розробив учення про актуальне членування речення(тема – рема)?
21. Назвіть відкриття в мовознавстві, здійснені в першій половині XX ст., які істотно вплинули на розвиток теорії редагування.
22. Назвіть факти XXст., що засвідчують виникнення теорії редагування
23. Що відзначає класичне редагування як етап розвитку редагування?
24. Що відзначає комп'ютерне редагування як етап розвитку редагування?
25. Як називали у часи Середньовіччя в Україні людей, що звіряли переписані копії з оригіналами?
26. Як називали у XVII ст. у друкарні Києво-Печерської лаври коректорів?
27. Як називали коректорів у XVII ст. у друкарні Львівської братської школи ?
28. Назвіть імена українських письменників середини XIX – початку XX ст., котрі були видавцями і редакторами.

29. Назвіть імена українських культурних і державних діячів 20–30-х рр. XX ст., котрі були видавцями і редакторами.
4. Яким ви бачите майбутнє редакторської справи в Україні?

Література: II. – 8, 26, 30, 39, 40.

Тема 4: Редактор і текст

План

1. — Текст як основний об'єкт редакторського аналізу.
2. Психологічні засади роботи редактора над текстом.
3. Межі втручання редактора в текст (проблема «автор – редактор»).
4. Особливості редакторського читання тексту.
5. — Типові психологічні помилки.

Завдання для самостійної роботи

1. Що є основним об'єктом редакторського аналізу?
2. У формі таблиці подайте різні визначення поняття «тексту», указавши на імена вчених (акцентуйте на українських), подавши їхні визначення та власні коментарі, обираючи найбільш оптимальну для курсу «Редагування в ЗМІ» дефініцію.
3. Перерахуйте ознаки тексту.
4. Графічно відтворіть схему комунікації Лассвелла-Ламсера, визначіть у ній місце автора-редактора та самого тексту.
5. Хто вивчав психологію літературної (а журналістичної – це література) творчості?

6. Редагування – це творчий процес чи ремісництво?
7. Посилаючись на твердження Р.Іванченка, В. Різуна, Н. Зелінської, К. Накорякової, М. Феллера, сформулюйте психологічні засади редакторської праці.
8. Поясніть психологічну спричиненість авторських помилок, перерахуйте їх, укажіть на фактори, що їх зумовлюють.
9. Природа внутрішнього мовлення та помилки, спричинені перекладом внутрішнього мовлення на зовнішнє (За Н. Зелінською).
10. Що таке «інтерпретація», за М. Феллером, у редагуванні?
11. Що передбачає опрацювання повідомлення редактором?
12. Які поради подає В. Одинцов щодо перекладу внутрішнього мовлення на зовнішнє, на які має звертати увагу редактор?
13. Перерахуйте три головні психологічні засади редагування тексту.
14. Назвіть прийоми поглибленого розуміння тексту, що редагується.
15. Укажіть на чотири аспекти втручання редактора в текст, прокоментуйте їх психологічні основи.
16. Якими є особливості редакторського читання тексту? Яку при цьому мету переслідує редактор?
17. Прокоментуйте труднощі сприймання тексту, викликані помилками автора. Якими саме?
18. Розкрийте сутність першого, другого і третього редакторського читання тексту.
19. Які три функції скеровування читання виділяє М. Феллер?
20. Укажіть на типові психологічні помилки, що допускаються в сучасних інформаційних програмах ТБ (або аналітичних, аналітико-публіцистичних)?

21. *Практичне завдання.* А) Доберіть опубліковане інтерв'ю. Знайдіть у ньому помилки, пов'язані з перекладом внутрішнього мовлення на зовнішнє, та вкажуть на шляхи їх усунення; Б) З'ясувати психологічні причини помилок. Визначити межі редакторського втручання в авторський текст.

Текст для колективного аналізу в аудиторії:

З'ясувати психологічні причини помилок. Визначити межі редакторського втручання до авторського тексту.

Видатний італійський режисер

Видатний італійський режисер Федеріко Фелліні народився 22 травня 1921 в Римі. В Римі ж Федеріко провів дитячі та юнацькі роки. Цьому містечку Фелліні присвятить пронизливі кадри й рядки, буде там похований. Після закінчення школи в 1937-1939 роках юнак працював у Флоренції художником коміксів, викладаючи сюжети й пригоди Флеша Гордона. Переїхавши весною 1989 року в Рим (місце дії доброї половини його фільмів) він стає співробітником журналу «Марк Аврелій», де веде постійні рубрики, публікує ілюстрованні гумористичні оповідання. В редакції знайомиться зі Стефано Ванциною (Стено), завдяки якому при посередництві Альдо Фабриці в 1939 році пробує свої сили в кіно. Як гегмен Фелліні бере участь у написанні сценаріїв ряду комедійних фільмів.

Осіною 1943 року він жениться на Джульєтті Мазині, виконавиці ролі Палліни на радіо в написаних ним скетчах, шлюб з якою знаменував їх піввікове творче співробітництво. Знайомство в 1945 році з Роберто Росселіні, «батьком неореалізму» значно впливало на світогляд і майбутню творчість Фелліні, який на протязі перших післявійськових літ виступає співавтором сценаріїв фільмів Росселіні, а також співпрацює як драматург з іншими режисерами-неореалістами. Сумісно з Альберто Латтуадою ставить свій перший фільм (ту саму половину, що пізніше буде обіграна в назві прославленого його фільма «Восемь с половиной») – «Огни варьете» (1950), а слідом по сценарію Мікеланджело Антоніоні

комедію «Белый шейх» (1952). Одночасно з новеллою «Брачное агентство» для альманаха «Любовь в городе» (1953) Фелліні знімає оригінальний, навіяний автобіографічними мотивами фільм «Маменькины сынки» (1953), груповий портрет нового покоління молодих провінціалів, для яких війна й антифашистський Опір (як і героїчний пафос неореалізму) не мали світоглядного значення.

Фільм «Дорога» (1954) універсальна філософська притча з поглибленими психологічними характеристиками героїв, принесли міжнародну славу автору й зіграні в ньому головну роль Джульетті Мазині, впрямую визначив ідейно-художній відхід від неореалізму Фелліні й народження нового етапу в розвитку італійського кіно. Наступні фільми «Мошенничество» (1955) й «Ночи Кабирии» (1957) вже своїм вибором героїв-маргіналів цей відхід упрочили. Невластивий Фелліні соціологізм, з котрим він відреагував на «епоху економічного чуда», урівноважувався в «Сладкой жизни» (1960) введенням в фільм ліричного альтеро автора в лиці героя Марчелло Мастоїанні, завдяки чому картина стала в рівній мірі кінематографічним твором, віхою в розвитку національного кіно і явищем суспільного порядку.

Авторський шедевр – «Восемь с половиной» (1963) з явними автобіографічними аллюзіями в образі режисера в виконанні того ж Мастоїанні – перевів зовнішню сюжетіку попереднього фільма в глибинну, інтровертовану, яку так любить автор, рішуче обновивши кіномову й уплинувши на декілька поколінь кінематографістів світу. Після тривалої кризи 1960-х років – «Джульетта и духи» (1964) – у кінці десятиріччя Фелліні знімає для американського телебачення фільм «Феллини-блокнот режиссера» (1969, США), а слідом автобіографічну трилогію «Клоуны» (1970, телефільм), «Рим» (1972) і «Амаркорд» (1973). Особистісну міфологізовану трактовку античності й історії 18 віку представляли його стрічки «Сатирикон-Феллини» (1969) й «Казанова Федерико Феллини» (1976).

Смка філософська притча «Репетиция оркестра» (1978) відродила універсальну, в основі своїй новаторську потенцію

маєстро. Останнє десятиріччя творчості при всій різноманітності знятих фільмів саркастичний антифеміністський памфлет «Город женщин» (1980), ностальгічні варіації на теми модерна як «великого стилю» в стрічці «И корабль плывет» (1983), антителевізійний шарж «Джинджер и Фред» (1985), попуррі на власні кінематографічні теми в «Интервью» (1986) і поетична аллегорія «Голос луны» (1990) – розвивалось під знаком академізма, загальноновизнанного в усьому світі. Помер Фелліні 31 жовтня 1993 року.

Література: I. – 1, 6; II. – 9, 11, 12, 13, 14, 26, 22, 23, 34; III. – 11, 21.

Тема 5: Редакційно-видавничий процес

План

1. Характеристика учасників акту передачі повідомлень.
2. Види редагування
3. Поняття про редакційно-видавничий процес та його етапи
4. Сутність і методологічні основи редагування.
Термінологічна база
 - 4.1. Галузі редагування.
 - 4.2. Аспекти редагування.
 - 4.3. Модель редагування.
 - 4.4. Механізми редакторської праці.
 - 4.5. Технологія редагування.

Завдання для самостійної роботи

1. У зіставленні подайте характеристику автора і реципієнта як суб'єктів інформаційної діяльності.

2. У таблиці наведіть класифікацію авторів та реципієнтів
3. Охарактеризуйте групи ЗМІ в редакційно-видавничому аспекті.
4. Перерахуйте види редагування та розкрийте їхню сутність.
5. До якого виду редагування відноситься редагування журналістських текстів? Мотивуйте свою думку.
6. Який вид редагування описують терміни *верстка*, *фальцювання*, *макет*?
7. З'ясуйте зміст поняття «редакційно-видавничий процес».
8. Назвіть етапи редакційно-видавничого процесу та коротко висвітліть їхній зміст.
9. Розкрийте зміст термінів: галузі редагування, аспекти редагування, модель редагування, технологія редагування.
10. У чому полягає сутність редакційного аналізу?
11. Змодельуйте механізм редакторської праці.
12. На якому етапі редагування відбувається рецензування поданого до редакції твору? Якою має бути рецензія на авторський оригінал?
13. На базі одержаних знань з курсу «Редагування в ЗМІ» сформулюйте низку запитань для інтерв'ю з редактором регіонального друкованого видання.

Література: II – 14, 15, 17, 23, 26, 31, 39, 40.

Тема 6: Типологія помилок і шляхи їх усунення.

План

1. Актуальність вивчення типології помилок у професійній підготовці журналіста
2. Девіатологія, її предмет та об'єкт.

3. Поняття про помилку в контексті соціо- та психолінгвістики.
4. Класифікація помилок, шляхи їх усунення.
3. Реконструкція помилок реципієнтами.

Завдання для самостійної роботи

1. Якими факторами зумовлюється актуальність знань типології помилок студентів спеціальності «Журналістика»?
2. Як пояснюється міждисциплінарний підхід у вивченні проблем девіатології на відміну від лінгвістичного (спеціалізованого)?
2. Якими потребами пояснюється необхідність дослідження причин виникнення помилок та систематизація відомостей про типологію анормативів.
3. Розкрийте ефективність знань редактора причин виникнення помилок та систематизованих відомостей про типологію анормативів.
4. Що, на ваш погляд, уходить до предмета вивчення помилки в теорії редагування?
5. З'ясуйте зміст поняття «помилка». Відзначте синоніми до слова «помилка», якими повинен користуватися редактор.
6. Розкрийте значення поняття «девіатологія».
7. Які питання, що розкривають соціальну сутність помилки, передбачає вивчення міждисциплінарний підхід у девіатології на межі з конфліктологією?
8. Яке поняття, на ваш погляд, є ширшим: «девіатологія» чи «типологія помилок»?
9. Характеристика значущої та незначущої помилки
10. Яка, на ваш погляд, помилка на рівні паронімів (компанія – кампанія, ступінь – степінь, розпещений – розбещений): значуща чи незначуща?

11. Що розуміють під вагою помилок? Види помилок за їх вагою.
12. У формі табличного конспекту розкрийте сутність фактичних, модальних (від лат. *modus* – спосіб), інформаційних, темпоральних, локальних, ситуативних, значеннєвих (семіотичних), тезаурусних, сприйняттєвих, атенційних (передбачувальних), копіювальних, нормативних, макро-, мікроструктурних помилок.
13. Назвіть етапи опрацювання повідомлень, на яких виникають помилки.
14. Чим спричиняється виникнення ненормативних (помилкових) дій?
15. У якій праці З. Фройд виділив помилки спричинені психологічними факторами?
16. Чим спричинені «помилки за Фройдом»?
17. Уважно прочитайте всі журналістські тексти в одній регіональній газеті, відзначте помилки й проаналізуйте їх за класифікаційними характеристиками.

Література: I. – 15; II. – 14, 15, 17, 24, 26, 30, 34, 40; III. – 22.

Тема 7: Заголовковий комплекс. Редагування заголовка.

План

1. Поняття про заголовок текстів ЗМІ.
2. Призначення заголовків.
3. Види газетних та журнальних заголовків.
4. Архітектоніка газетного заголовка.
5. Композиція заголовка.
6. Система рубрик та їхня графіка.

Завдання для самостійної роботи

1. Подайте визначення поняттю «заголовок».
2. Наведіть характеристику близького до ідеального заголовка.
3. Який заголовок підвищує ефективність сприймання статті?
4. Головні функції заголовків журналістського тексту.
5. Укажіть на функції заголовка журналістського тексту, які актуалізувалися сьогодні як відповідь на виклики доби
6. Коли читач відмовляється ознайомлюватися з газетним текстом?
7. Укажіть на недоліки в змісті та оформленні заголовка
8. Що означає «прагматика заголовка», «жанрові характеристики» заголовка?
9. Сформуйте поради редактора авторові стосовно добору заголовка.
10. З'ясуйте типові помилки при доборі заголовка
11. Розкрийте типи газетних заголовків за способом поліграфічного виконання та роллю, яку вони відіграють на шпальті (основний/головний заголовок, підзаголовок, внутрішній підзаголовок, надзаголовок).
12. Наведіть синоніми до терміна «заголовок», які вживаються в наукових дослідженнях
13. Подайте характеристику назвам «рубрика», «шапка».
14. З'ясуйте різновиди рубрик за функціями, тематикою, частотою вживання.
15. Що таке «службова рубрика», «рубрика-девіз», «суперрубрика», та «постійна», «тимчасова» «епізодична» рубрика.
16. Проаналізуйте заголовковий комплекс на матеріалі дібраної вами газети (заголовки усіх видів за класифікаційними ознаками).

Література: II – 2, 3, 4, 13, 15, 28, 34, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 52. III – 6, 8, 27.

Тема 8: Логічні засади редагування

План

1. Сутність логічної помилки.
2. Аналіз тексту з логічного погляду
3. Закони логічно правильного мислення
4. Аналіз практики усунення логічних помилок
5. Класифікація логічних помилок.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати усні відповіді за планом практичного заняття.
2. Дати відповіді на питання тестових завдань МКР:
 1. Які вимоги повинен задовольняти досконалий з логічного погляду текст?
 2. На яких операціях базується логічний аналіз тексту?
 3. З'ясуйте завдання редактора в оцінюванні твору з логічного погляду.
 4. Назвіть прийоми виявлення логічних зв'язків у тексті.
 5. Сутність логічного закону тотожності.
 6. Особливість логічного закону суперечності.
 7. Розкрийте зміст логічного закону виключеного третього.
 8. Що твердить логічний закон достатньої підстави?

3. Знайти в газетних текстах (рекомендуємо для аналізу рівненські видання) логічні помилки. Пояснити їх сутність та запропонувати способи вдосконалення тексту.

Література: II. – 11, 12, 14, 22, 26, 33, 34, 42; II. – 29.

Тема 9: Композиційні норми редагування

План

1. Поняття про композиційні норми редагування.
2. Текст, його структура й структурні одиниці (елементи, компоненти тексту).
3. Методика редакторського оцінювання композиції рукопису.
4. Типові змістово-структурні, жанрово-стильові та композиційні помилки.

Завдання для самостійної роботи:

1. Як називаються композиційні одиниці?
2. Розкрийте поняття «рубрика» «рубрикація», «рубрикаційні моделі».
3. Скільки видів композиції ви знаєте? Коротко з'ясуйте їх.
4. Дайте визначення журналістському тексту та вкажіть на його структурні одиниці.
5. Назвіть критерії виокремлення структурних одиниць тексту.
6. Якою є методика умовного членування тексту?
7. Розкрийте зміст дефініцій «аргумент», «факт», «когерентність тексту».

8. Розкрийте методику роботи редактора над композицією рукопису.
9. Що таке «композиційні вузли»?
10. Як ви розумієте поняття «образ автора»? Назвіть його типи. З'ясуйте його особливість, зокрема структуру, в журналістському тексті.
11. Розкрийте процес суб'єктизації образу автора та роботу редактора над цією його особливістю.
12. Діалогічний та монологічний тип мовлення. Який переважає в журналістському тексті і чому?
13. Назвіть чинники ускладнення композиції тексту та проаналізуйте їх.
14. Залежність композиції твору від жанру журналістського твору та засобу масової інформації й типу видання.
15. Дайте характеристику типовим змістово-структурним, жанрово-стильовим та композиційним помилкам.
16. Проаналізувати (обов'язково) сторінку в газеті чи п'ять сторінок у журналі (рекомендуємо для аналізу рівненські газети) з погляду композиційної майстерності, рівня редагування різних видів текстів, надрукованих там. З'ясувати вправність редактора в роботі над рубрикацією.
17. *Практичне завдання* (для колективної роботи в аудиторії). Проаналізувати композицію тексту З'ясувати, які редакторські виправлення сприятимуть досягненню цілісності поданого тексту.

ДВА СУПЕРКЛУБИ **«Реал» (Мадрид)**

Що можна сказати про мадридський «Реал» таке, чого ще не було сказано? Дев'ятиразовий клубний чемпіон Європи, 28-разовий чемпіон Іспанії. І те, й інше – рекордні досягнення. Мадридський «Реал» є також дворазовим володарем Міжконтинентального кубка, двох Кубків УЄФА й 17 Кубків

Іспанії. Клуб заснувала група студентів, і спершу він називався «Мадридський футбольний клуб» (назва «Реал», що значить «королівський», була дарована мадридському клубові самим королем Альфонсо XIII). Клуб був серед засновників іспанського чемпіонату й кубка. Його президент, Карлос Падрос, представляв Іспанію на першій зустрічі засновників ФІФА 1904 року в Парижі. В кінці 1920-х рр. мадридський клуб почав проводити політику «великих закупівель». Так, він заплатив 2000 фунтів (на той час рекордну для Іспанії суму) за Рикардо Замору, якого й досі вважають найкращим іспанським голкіпером за всю історію.

Під час громадянської війни в Іспанії старий стадіон «Реалу» – «Чамартин» було зруйновано. Клуб тоді не мав грошей на будівництво нового стадіону, зате мав чудового й компетентного президента – постать майже легендарну в європейському клубному футболі: адвоката Сантьяго Бернабеу, який раніше сам виступав за клуб, потім був тренером, секретарем і, нарешті, став президентом «Реалу». Він оголосив про збирання пожертв і зумів зібрати суму, необхідну для будівництва прекрасного стадіону, що тепер носить його ім'я. Кошти від продажу вхідних квитків, витратили на розвиток команди, яка цілковито домінувала в Кубку європейських чемпіонів упродовж перших п'яти років його існування. Зіркою першої величини був аргентинський центрфорвард Альфредо Ді Стефано, але і його товариші по команді угорець Ференц Пушкаш, француз Раймон Копа, уругваєць Хосе Сантамарія та бразилець Діді не поступалися йому ні в заслугах, ні в класі. Вони створили високий, практично недосяжний стандарт гри для тих, хто прийшов до клубу потім. 1966 року мадридський «Реал» знову виграв Кубок чемпіонів. У 1980-х рр. він двічі брав Кубок УЄФА. Але навіть такі зірки, як Піррі, Сантільяна, Хуаніто, Уго Санчес та Еміліо Бутра-геньйо, іноді висловлювали думку, що будь-які їхні досягнення все одно бліднуть перед колишньою славою клубу. Команда "Реалу" зразка 1960 р. була занадто сильною. Але 1998 р. мадридський "Реал" знову став першою командою в Європі. У фіналі Ліги чемпіонів у Амстердамі мадридський клуб, за який виступав Рауль Гонсалес,

нова зірка нападу, переміг «Ювентус» 1:0. Гол забив Предраг Міятович. А через два роки мадридський «Реал» знову став переможцем Ліги чемпіонів. Цього разу він побив «Валенсію» з розгромним рахунком 3:0. Відзначилися Фернандо Мор'єнтес, англієць Стів Макманаман і Рауль. Потім був такий самий успіх 2002 року. «Реал» не тільки переміг у Лізі чемпіонів, але й узяв Міжконтинентальний кубок. Серед зірок клубу-найдорожчі футболісти планети: Зинедін Зідан, Луїш Фігу, Рональдо, Девід Бекгем, Майкл Оуен.

Зідан став національним героєм Франції, коли забив два м'ячі у ворота бразильців у фіналі чемпіонату світу 1998 р. Після цього Зідана почали називати новим Платіні. Зідан почав свою кар'єру у французькому клубі «Канн», але повною мірою його талант виявився в «Бордо» і в італійському клубі «Ювентус». Його визнали найкращим гравцем чемпіонату Європи-2000.

Мабуть, жодному футболістові, який грав у Європі в 1990-ті роки, не приділяли стільки уваги, як Рональдо. 1996, 1997, 2002 він був найкращим футболістом року за версією ФІФА. Такі легендарні постаті в бразильському футболі, як Зіко й Тостао, порівнювали Рональдо з молодим Пеле. Рональдо не пройшов відбір у «Фламенго» й підписав контракт з маловідомим клубом-середнячком «Сан-Кристовао». Саме там його й помітив Жаїрзиньо - футболіст, що був зіркою бразильської збірної на чемпіонаті світу 1970 року. Невдовзі Рональдо грав у «Крузейро» з Белуризонті й у першому ж сезоні забив 54 м'ячі в 54 матчах. Потім він перейшов у ПСВ «Ейндговен», а 1996 р. «Барселона» купила його за 12,9 млн фунтів стерлінгів. Свій перший сезон в Іспанії Рональдо завершив найкращим бомбардиром чемпіонату, забивши 34 м'ячі. До «Реалу» потрапив лише 2002 року, після того, як не один сезон провів у «Серії А», після того, як допоміг на чемпіонаті світу-2002 збірній Бразилії вп'яте стати чемпіоном світу. Сьогодні мадридський «Реал» – один з найсильніших і фінансово найпотужніших клубів світу зі славним минулим і світлим майбутнім.

«Динамо» (Київ)

На відміну від «Реалу» київське «Динамо» було визнано в Європі та у світі за суперклуб усього двічі – 1975 і 1986 року. 1975 київське «Динамо» перемогло угорський «Ференцварош» у фіналі Кубка кубків і стало першою радянською командою, що завоювала європейський трофей, а перемігши німецьку «Баварію» у двох матчах, узяло ще й Суперкубок Європи. 1986 «Динамо» знову стало володарем Кубка кубків, обігравши у фіналі мадридський «Атлетико» з показовим рахунком 3:0. Ключова роль Олега Блохіна в перемозі київського «Динамо» в Кубку кубків і Суперкубку 1975 р. була відзначена «Золотим м'ячем» найкращого футболіста Європи. Така сама відзнака за 1986 рік чекала на Ігоря Беланова. Того ж року «Динамо» (Київ) визнано найкращою клубною командою світу.

Обидві перемоги тісно пов'язані з ім'ям видатного українського тренера Валерія Лобановського (1939-2002), який починав гравцем київського «Динамо» (1958-1964). Його коронні штрафні й кутові удари назавжди залишаться в історії футболу. Потім став тренером, 1974-1982, 1984-1990, 1996 – 2002 очолював команду «Динамо» (Київ).

Київське «Динамо» було серед засновників радянської вищої ліги, грало в ній упродовж усього її існування (наприклад, уславлений московський «Спартак» «вилітав» з вищої ліги в першу). Загалом команду «Динамо» (Київ) було засновано 1927 року. Проте перемоги в чемпіонаті довелося чекати до 1961. Цього року «Динамо» стало першим немосковським клубом, що завоював чемпіонський титул, а невдовзі стало вже безперечним лідером радянського клубного футболу. 1966 року очолюване тренером Віктором Масловим київське «Динамо» Андрія Біби, Йожефа Сабо, Віктора Каневського, Віталія Хмельницького, Володимира Щеголькова, Валерія Поркуяна, Віктора Серебряникова, Анатолія Бишовця зробило «золотий дубль», вигравши чемпіонат і кубок, а потім установило рекорд, тричі поспіль ставши чемпіоном. Відтоді й бере відлік ера київського «Динамо» в радянському футболі, яка тривала аж до розпаду СРСР. Уславлені футболісти клубу Олександр Заваров, Олексій Михайличенко, Володимир Безсонов, Олег Кузнецов, Леонід

Буряк, Володимир Трошкін, Віктор Колотов, Володимир Веремєєв, Анатолій Коньков, Михайло Фоменко, Анатолій Дем'яненко – відомі в Європі гравці.

У чемпіонатах незалежної України «Динамо» (Київ) одинадцять разів перемагало. Проте український суперклуб так більше й не став суперклубом європейським. Найвище його досягнення – вихід у напівфінал Ліги чемпіонів. Найвідоміші гравці київського "Динамо" цього періоду – Андрій Шевченко, Олег Лужний, Сергій Ребров – грають у провідних європейських клубах. Андрій Шевченко 2004 року здобув звання найкращого гравця Європи, ставши третім в українському футболі володарем «Золотого м'яча».

(За матеріалами сучасної спортивної преси, «Енциклопедії футболу»).

Література: II. – 1, 10, 13, 14, 26, 30, 40, 42, 43, 48, 52.

Тема 10: Методика праці редактора над фактичним матеріалом

План

1. Факт у журналістському творі.
2. Перевірка фактичного матеріалу.
3. Редакційно-технічне оформлення фактичного матеріалу.
4. Типові фактичні помилки.
5. Психологічні причини фактичних помилок.
6. Фактологічні особливості журналістських текстів різних видів і завдання редактора під час їх аналізу.

Завдання для самостійної роботи

1. Що означає термін «факт»? Види фактів.

2. Як проявляється суб'єктивізм журналіста в роботі з фактом.
3. Означте завдання редактора в роботі з фактологічною основою журналістського тексту.
4. Охарактеризуйте види (способи) перевірки фактичного матеріалу.
5. Чи залежить якість сприйняття фактичного матеріалу від його редакційно-технічного оформлення?
6. На що повинен звертати увагу редактор в оформленні рубрикації?
7. Чи потрібно витримувати стандарт у передачі скорочень і для чого? Наведіть приклади.
8. Що повинен знати редактор про стандартні вимоги передачі чисел та писання порядкових числівників, дат і періодів?
9. Чим зумовлена велика увага редактора до цитату журналістському тексті? На які правила він мусить орієнтуватися?
10. Чому від студента спеціальності «Журналістика» вимагають знань типових фактичних помилок?
11. Назвіть психологічні причини, які зумовлюють фактичні помилки.
12. Проаналізуйте фактологічні особливості журналістських текстів різних жанрів трьох родів.
13. Орієнтуючись на перелік фактичних помилок у лекції, прокоментуйте зміст різних фактичних помилок, дібраних з рівненської преси.

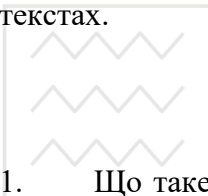
Література: II. – 1, 5, 13, 14, 22, 26; III. – 5.

Тема 11: Мовностилістичні особливості тексту в засобах масової інформації та завдання редактора

План

1. Медіасофія та медіапрагматика
2. Редакторський аналіз мовностилістичних особливостей тексту в ЗМІ
3. Практика слововживання в сучасних українських ЗМІ та завдання редактора
4. Типові орфографічні помилки в журналістських текстах.
5. Випадки порушення орфоепічних норм.
6. Типові пунктуаційні помилки в журналістських текстах.

Завдання для самостійної роботи

1. Що таке «медіасофія» та «медіапрагматика». Місце медіалінгвістики в системі наук про ЗМІ. Якою має бути дисципліна «Редагування в ЗМІ»?
2. Розкрийте сутність редакторського аналізу мовностилістичних особливостей тексту в ЗМІ.
3. Якими є практика слововживання в сучасних українських ЗМІ та завдання редактора? Відредагувати речення, дібрані із текстів ЗМІ (п. 3. лекції)
4. Укажіть на типові орфографічні помилки в журналістських текстах. Виправте їх (№1-20) у поданому тексті (п.4 лекції).
5. Законспектувати:
 - 1) 20 найбільших новацій Українського правопису 2019 року. URL:<https://www.radiosvoboda.org> > ...;
 - 2) Передмову до: УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС (2019) URL:<https://mon.gov.ua> > storage > app > media > 2019],

давши відповіді на питання:

- Що таке правописна кодифікація мови?
 - Назвіть підсистеми правопису.
 - Які розходження між звуком і буквою (тобто слова пишуться за традиційним принципом) збереглися в сучасному правописі?
 - У формі таблиці опишіть різні правописні системи від часів Івана Котляревського, означивши: дату започаткування та існування, імена фундаторів, особливості.
 - Для чого необхідно переглядати правописні правила?
 - Як мотивується потреба варіативності у Новому правописі?
 - Якою має бути «правильна українська мова»?
6. Охарактеризуйте типові орфоепічні помилки
7. Розкажіть про типові пунктуаційні помилки. Чому вони допускаються? Виправте їх (№1-10) у поданому тексті (п. 6. лекції).

Література: I. – 15; II. – 2, 13, 14, 15, 16, 24, 26, 28, 29, 32, 34, 36, 38, 42; II. – 10, 12, 14, 19, 22, 30.

Тема 12–13: Редакторський аналіз тексту. Редакторський висновок

План

1. Завдання і предмет (зміст) редакторського аналізу
2. Механізм процесів редакторського аналізу й оцінки тексту
3. Площини редакторського аналізу

4. Схеми редакторського аналізу як засадничої складової методики редагування, розроблені різними науковцями.
5. Типова структура редакторського аналізу.
6. Види редакторської правки тексту й практика засобів масової інформації
7. Розгляд практики редакційного аналізу
8. Редакторський висновок – завершальний етап реданалізу.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте сутність завдань і предмета редакторського аналізу.
2. Дії яких трьох площин включає редакторський аналіз?
3. На думку більшості вчених, скільки разів має прочитати редактор рекомендований до видання твір?
4. Як називається кожне з трьох редакторських читань тексту?
5. З'ясуйте послідовність редакторських дій у конкретиці проведення редакторського аналізу твору.
6. Завдання редакторської правки
7. Види редакторської правки:
8. Укажіть, від чого залежить глибина усвідомлення змісту редагованого твору?
9. Укажіть на прийоми, які використовують для досягнення редактором поглибленого розуміння тексту.
10. Сформуйте рекомендації редактору стосовно його втручання до авторського тексту.
11. Специфіка редакторського читання тексту.
12. З'ясуйте групи авторів за типом повідомлень.
13. Як потрапляють авторські оригінали до редакцій та видавництв?

14. Що входить до «Облікової картки видання»?
15. Подайте повне визначення поняття «редакторський аналіз».
16. Подати схему «Структура редакційного аналізу».
17. Наведіть визначення поняття «редакторський висновок». Змоделювати у вигляді схеми редакторський висновок.
18. Укажіть на етапи, що передують редакторському висновку.
19. Порівняйте редакторську критику з літературною критикою (медіакритикою) у плані оцінки й публікації твору
20. *Практичне завдання.* На матеріалі одного випуску регіональної газети виконати редакторський аналіз та подати редакторський висновок із зазначенням рівня якості її підготовки до друку.

Література: II.–6, 9, 14, 20, 30, 34, 35, 40.

Тема 14: Галузеве редагування. Специфіка редагування газетно-журнальних видань

План

1. Галузеве редагування, його об'єкт і предмет.
2. Газетно-журнальні видання та особливості їх редагування (За М. С. Тимошиком).
3. Рекламні видання в аспекті редагування.
4. Робота редактора над підготовкою інформаційних видань.
5. Види текстів за способом викладу в них матеріалу та особливості їх редагування (За А. О. Капелюшним): розповідь, опис, роздум, визначення.

6. Різновиди журналістських текстів за їх жанрово- та структурно-стилістичними особливостями.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте сутність галузевого редагування у порівнянні з нормативним, творчим, та загальним.
2. До якої сфери науки ви віднесете дисципліну «Редагування в ЗМІ»: до медіасофії, зануреної в теорію, чи до медіапрагматики, зосередженої на медіа практиці?
3. Розкрийте зміст поняття «дискурс»:
4. З'ясуйте вимоги стосовно підготовки тексту до друку, які висуваються перед журналістом і редактором періодичних видань.
5. Як називається декалог Івана Огієнка, звернений до авторів і редакторів?
6. Прокоментуйте в аспекті прагматики журналістського твору заповіді Івана Огієнка автору і редактору.
7. Охарактеризуйте *розповідь* як вид текстів за способом викладу матеріалу та особливостями їх редагування
8. Поясніть *опис* як вид текстів за способом викладу матеріалу та особливостями їх редагування
9. Що таке *роздум (міркування)* як вид текстів за способом викладу матеріалу та особливостями їх редагування?
10. З'ясуйте *визначення (дефініцію)* як вид текстів за способом викладу матеріалу та особливостями їх редагування
11. Які є способи викладу подій у розповіді.
12. Назвіть види описових текстів.

13. Подайте характеристику епічному способу розповіді.
14. Укажіть на специфіку сценічного способу розповіді.
15. Подайте характеристику аналітичного описового тексту
16. У чому полягає особливість синтетичного описового тексту?
17. Відзначте специфіку статичного описового тексту
18. Розкрийте особливість динамічного описового тексту

Література: II. – 13,14,21, 22,24, 27, 30, 39.

Тема 15: Норми редагування радіо-, телепрограм та інтернет-видань

План

1. Специфіка електронних ЗМІ.
2. Типологічна характеристика радіо- та тележурналістики.
3. Особливості редагування радіопрограм.
4. Робота телевізійного редактора.
5. Особливості редакційно-видавничої діяльності веб-редактора.

Завдання для самостійної роботи

6. На яких засадах ґрунтується типологічна характеристика радіо- та тележурналістики.
7. Укажіть на особливості редагування радіопрограм порівняно з писемним повідомленням.
8. Назвіть основні види радіопередач та перерахуйте етапи радійного процесу.

9. Опишіть змістовну складову авторського та редакційного етапів радійного процесу.
10. Назвіть основні види телепередач та перерахуйте етапи телевізійного процесу.
11. У чому полягає особливість роботи телевізійного редактора
12. Інтернет- видання як новий тип ЗМІ.
13. Розкрийте особливість редакційно-видавничої діяльності веб-редактора.

Література: II. – 14, 15, 27, 32; III.– 2, 13, 18, 23.

Рекомендована література

I. Законодавчі та нормативно-правові видання

1. Авторське право на літературні та художні твори в Україні: Тематична добірка / Уклад. Л. І. Котенко. К. : Кн. палата України, 2000. 112 с.
2. ДСТУ 29.3-2000. Газети. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги. К., 2000.
3. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види, терміни та визначення». К. : Держстандарт України, 1995. 50 с.
4. Законодавство України про видавничу справу. За станом на 10 червня 2005 р. / Верховна Рада України: Офіц. вид. / Упоряд. Ю. П. Дяченко. К. : Парламентське вид-во, 2005. 160 с (Б-ка офіційних видань).
5. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності: проблеми вступу до СОТ. Матеріали слухань у Комітеті з питань науки і освіти Верховної Ради України / Упоряд. Г. О. Андрушук. К.: Парламентське вид-во, 2002. 359 с.
6. Законодавчі та нормативні документи України у сфері інформації, видавничої та бібліотечної справи: Тематична добірка: У 2 ч. / Уклад. Т. Ю. Жигун. Ч. 2: Правове регулювання у сфері видавничої та бібліотечної діяльності. К. : Кн. палата України, 2000.

7. Законодавство в світі книги: шляхи реалізації в Україні рекомендацій Ради Європи. Матеріали Міжнародної конференції. 22 квітня 1997 р. К. : Кн. палата України, 1998. 120 с.
8. Закон України «Про доступ до публічної інформації». *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2011. № 32. Ст. 314.
9. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992. № 2657-XII. Законодавство України.; *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1992. N 48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12>.
10. Закон України «Про друковані засоби інформації (пресу) України» від 16.11.92, *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1993. N 1. Ст. 2.
11. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.93, *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1994. N 10. Ст. 44.
12. Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/540/97-вр>.
13. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1997. N 49. Ст. 299.
14. Українське законодавство: засоби масової інформації / Упор. Т. Котюжинська, Л. Панкратова. К., 2004. 368 с.
15. Український правопис / НАН України; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т укр. мови. К. : Наукова думка, 2000. 240 с.

II. Базова

1. Бондаренко Т. О. Літературне редагування; Методичні матеріали для студентів зі спеціальності “Журналістика”. Харків, 2003. 32 с.
2. Былинский К. И. Язык газеты. М. : Изд-во Моск. ун-та, 1996. 302 с.

3. Галич В. М. Літературне редагування публіцистичних творів Олеся Гончара та редакторська діяльність письменника. *Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності*: монографія. К. : Наук. думка, 2004. С. 739–803.
4. Галич В. М., Куцевська О. С. Дискурс авторського редагування публіцистичного твору: творча лабораторія Олеся Гончара: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2013. 272 с.
5. Гаранина Н. С. Работа редактора над фактическим материалом: учебно-методическое пособие. М. : Изд-во Моск. ун-та, 1990. 63 с.
6. Григораш Д. С. Теорія і практика редагування газети. Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1966. 168 с.
7. Гаранина Н. С. Работа редактора над фактическим материалом: учебно-методическое пособие. М. : Изд-во Моск. ун-та, 1990. 63 с.
8. Западов А. В. От рукописи к печатной странице, 2–е изд., перераб. и доп. М. : Советский писатель, 1982. 302 с.
9. Зелінська Н. В. Теоретичні засади роботи редактора над літературною формою тексту. К.: УМК ВО, 1989. 160 с.
10. Іванов В. Ф. Техніка оформлення газети : курс лекцій : навч. посібник для студ. фак. Журналістики. К. : Знання, 2000. 222 с.
11. Іванченко Р. Г. Літературне редагування: підручник. К.: Вища школа, 1983. 368 с. (Репринтне перевидання 2003 р., Парламентське вид-во).
12. Іванченко Р. Г. Адекватність розуміння і ясність тексту. К. : Т-во «Знання» України, 1991. 48 с.
13. Карпенко В. О. Основи редакторської майстерності. Теорія, методика, практика : підручник. К. : Університет «Україна», 2007. 431.
14. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації: навчальний посібник. Львів : ПАІС, 2005. 304 с.
15. Капелюшний А. О. Стилїстика і редагування журналістських текстів. Львів : ПАІС, 2003. 344 с.

16. Крайнікова Т. С. Коректура : підручник. К. : Наша культура і наука, 2005. 251 с.
17. Лащук О. Р. Редактирование информационных сообщений : учебн. пос. М. : Аспект-пресс, 2004.
18. Мильчин А. Э. Методика редактирования текста. М. : Книга, 1980. 320 с.
19. Мильчин А. Э., Чельцова Л. К. Справочник издателя и автора. М. : Олимп, 1999. 688 с.
20. Мучник Б. С. Основы стилистики и редактирования. Ростов н / Д. : Феникс, 1997. 478 с.
21. Накорякова К. М. Методика редакторской оценки текста. М. : Изд-во Моск. Ун-та, 1970. 27 с.
22. Накорякова К. М. Литературное редактирование информационных заметок : учебно-методическое пособие. М. : Изд-во Моск. Ун-та, 1990. 48 с.
23. Накорякова К. М. Литературное редактирование материалов массовой информации. М. : Изд-во Моск. Ун-та, 1994. 189 с.
24. Накорякова К. М. Редактирование материалов массовой информации. М. : Изд-во Моск. Ун-та, 1982. 216 с.
25. Особливості мови і стилю засобів масової інформації. К. : Вища школа, 1983. 152 с.
26. Памятная книга редактора. М. : Книга, 1998. 415 с.
27. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи. Львів : Афіша, 2001. 416 с.
28. Партико З. В. Галузеве редагування в засобах масової інформації: конспект лекцій. Львів : Афіша, 2007. 104 с.
29. Работа над словом. Язык, стиль и литературное редактирование газеты / под ред. А. З. Огорокова. 2-е изд., доп. М. : Политиздат, 1971. 184 с.
30. Рисс О. Д. Что нужно знать о корректуре. М. : Книга, 1973. 72 с.
31. Різун В. В. Літературне редагування. К. : Либідь, 1996. 240 с.
32. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст: Теоретичні питання комунікації і тексту. К. : Київ. Ун-т, 1998. 336 с.

33. Різун В. Основи комп'ютерного набору і коректури: підручник. К. : Либідь, 1993. 172 с.
34. Свинцов В. И. Логические основы редактирования текста. М. : Книга, 1972. 272 с.
35. Свинцов В. И. Смысловый анализ и обработка текста. 2-е изд., перераб. М. : Книга, 1979. 272 с.
36. Сикорский Н. М. Теория и практика редактирования. М. : Высшая школа, 1980. 328 с.
37. Справочная книга редактора и корректора: Редакционно-техническое оформление издания. М. : Книга, 1985. 244 с.
38. Терехова В. С. Литературное редактирование. Л. : Изд-во Ленингр. Ун-та, 1975. 272 с.
39. Терехова В. С. Специальная лексика в языке газеты. Л. : Изд-во Ленингр. Ун-та, 1982. 136 с.
40. Тимошик М. С. Видавнича справа та редагування : навч. посібник. К. : Наша культура і наука – концерн “Видавн. Дім Ін Юре”, 2004. 224 с.
41. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця. К. : Наша культура і наука, 2005. С. 201-362.
42. Тимошик М. Видавничий бізнес: Погляд журналіста, видавця, вченого. К. : Наша культура і наука, 2005. 326 с.
43. Феллер М. Д. Эффективность сообщения и литературный аспект редактирования. Львов : Вища школа, 1978. 193 с.
44. Харитоненко О. І. Газетна рубрика в історії та сучасності: функції, види, традиції оформлення. *Держава та регіони. Науково-практичний журнал*. Серія: Соціальні комунікації. 2012. №3 (11). С. 101-106.
45. Шевченко В. Е. Элементы оформления современного газетного издания. *Научные записки Института журналистики*. 2000. Т. 1. С. 88–95.
46. Шевченко В. Е. Заголовковый комплекс журнала как коммуникативная система ЗМІ. *Научные записки Института журналистики*. 2010. Том 38. С. 120.

47. Шевченко В. Е. Нові тенденції в ілюструванні сучасних газетних видань (на матеріалі газет «Урядовий кур'єр», «Голос України», «Демократична Україна»). Нові тенденції розвитку ЗМІ в посттоталітарний період/ за ред. А.Москаленка. К. : Центр вільної преси, 1999. С. 170-171.
48. Шевченко В. Е. Основні поняття, що визначають зовнішню форму друкованого видання: текст лекції для студентів Інституту журналістики. К.: Інститут журналістики, 2004. 28 с.
49. Шевченко В. Е. Композиція та архітектоніка друкованого видання. Київського національного університету. Серія: журналістика. Вип.8. К. : РВЦ “Київський університет”, 2000. С. 70–75.
50. Шевченко В.Е. Оформлення сучасного газетного видання. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут журналістики / за заг. ред. В. В. Різуна. К., 2003. 344 с.
51. Шевченко В. Е. Режисура та архітектоніка видання: навчально-методичний комплекс для студентів Інституту журналістики Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. К. Інститут журналістики, 2004. 72 с.
52. Шевченко В. Е. Шрифтове оформлення видань. Наукові записки Інституту журналістики. 2005. Т. 18. 13–21.
53. Шевченко В. Е. Система рубрикації газети – основа її архітектонічної організації . Наукові записки Інституту журналістики. 2003. Т. 13. С. 45–51.
54. Тимошик М. С. Як редагувати книжкові та газетно журнальні видання: практ. посібник. К. : Наша культура і наука, 2012. 383 с.

III. Допоміжна

1. Абрамович А. В., Лазаревич Э. А. Литературное редактирование, 2-е изд., испр. и доп. М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1970. 92 с.
2. Антисуржик / за ред. О. Сербенської : навч. посібн. Львів: Апріорі, 2017. 304 с.

3. Антонова и др. Редакторская подготовка изданий: ученик. М., 2002. С. 23-144. (Главы 2, 3, 4, 5, 6).
4. Бем Г. та ін. Видавець майбутнього: маркетинг і менеджмент у видавництві / пер. з нім. К. : Основи, 1994. 174 с.
5. Бессараб А. О. Редакційна підготовка наукового фахового періодичного видання на сучасному етапі. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2011. №1. С. 107–113
6. Блисковский З. Муки заголовка. М. : Книга, 1981. 110 с.
7. Бужинська Ю. О. Типологічна характеристика журнальних ділових видань. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2011. № 2. С. 9–14.
8. Георгієв Д. Режиссура газети. М., 1979. 179 с.
9. Городенко Л. Системи верстки: навчальний посібник. К., 2006. 490 с.
10. Глушкова Т. В. До проблеми вивчення ідіостилю газетного видання. Наукові записки Інституту журналістики. 2005. Том 19. С. 15–19
11. Галь Н. Слово живое и мертвое: Из опыта переводчика и редактора, 3-е изд., доп. М.: Книга, 1976. 208 с.
12. Кириченко І. Кітч як зображальний засіб журналістики (за матеріалами львівської газети “Ратуша”). Українська журналістика: формування сучасного обличчя. Львів, 1993. С. 93–97.
13. Культура української мови: довідник / за ред. В. М. Русанівського. К. : Либідь, 1990. 304 с.
14. М’яснянкін Л. Структурно-семантичні типи порівнянь у мові газети. Українська журналістика: формування сучасного обличчя. Львів, 1993. С. 80-85.
15. Мильчин А. Э. Культура издания, или Как не надо и как надо делать книги. М. : Логос, 2002. 224 с.
16. Мильчин А. Э. Издательский словарь-справочник. М. : Юрист, 1998. 415 с
17. Мучник Б. С. Человек и текст. М. : Книга, 1985. 252 с.
18. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. К. : Либідь, 1999. 240 с.

19. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного. К. : Либідь, 2013. 360 с.
20. Пэн Д. Б. Слово и тема в газете. Ростов н / Д. : Изд-во Рост. Ун-та, 1991. 109 с.
21. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. К., 2002. 392 с.
22. Солганик Г. Я. Лексика газеты. М. : Высшая школа, 1981. 112 с.
23. Українська мова і сучасність : зб. наук. праць. К. : НМК ВО, 1991. 156 с.
24. Черниш Н. Українська енциклопедична справа: історія розвитку, теоретичні засади підготовки видань. Львів : Фенікс, 1998. 92 с.
25. Шевченко В. Е. До питання термінології: вид і тип періодичного видання. *Українське журналістикознавство*. Вип. 11. 2010 С. 29–37
26. Шевченко В. Е. Етапи створення художнього обличчя видання. *Журналистика-2003: матеріали 5-й Міжнародної науково-практичної конференції*. Вип. 5 / редкол.: В. П. Вараб'єв і інш. Мінск, 2003. С. 298–300.
27. Шевченко В. Е. Заголовний комплекс сучасної молодіжної газети – важливий засіб її змістового спрямування. *Стиль і текст*. Випуск 2. 2001. С. 24-31
28. Шевченко В. Е. Призначення та оформлення додатково-допоміжного тексту у неперіодичних та періодичних виданнях. Редактор і видавець: науково-практичний збірник / гол. ред. М. С. Тимошик. Число 1. К. : Ін-т журналістики, 2007. 216 с. С. 135–152.
29. Шевченко В. Е. Режисура як спосіб подання фактів у ЗМІ (на прикладі періодичних друкованих видань України). Україна в євроатлантичеському контексті. Гражданское общество и средства массовой информации. Пиар-деятельность в СМИ. Луган. нац. пед. ун-т им. Т. Шевченко. Луганск : Знание, 2004. С. 369–382.
30. Шевченко В. Е. Сильові особливості оформлення сучасної преси. Українська періодика: історія і сучасність. НАН

України. ЛНБ ім. Стефаника. НДЦ періодики / за ред. М. М. Романюка. Л., 2003. С. 561–566.

31. Шевченко В. Е. Системність у застосуванні декоративних елементів у сучасних періодичних виданнях. Наукові записки Інституту журналістики. 2002. Т. 9. С. 93–102.

32. Шевченко В. Е. Складники мови архітекtonіки газетно-журнального видання. Стиль і текст. 2000. Вип. 1. С. 188–193.

33. Ярема С. М. Технічне редагування. К. : Ун-т «Україна», 2003. 284 с.

34. Яцимірська М. Культура мовлення – актуальна проблема нашого часу. Українська журналістика: формування сучасного обличчя. Львів, 1993. С. 88–93.

35. Лашук О. Р. Редактирование информационных сообщений: учебн. пособ. М. : Аспект-пресс, 2004.

36. Шишкин Н. Э. Газетный заголовок. Тюмень : ТюмГУ, 2004.